

Kelloseppäkoulun (Kellosepäntaidon edistämissäätiö sr) rahoituksen tilanne

Kellosepäntaidon Edistämissäätiö sr:n (Kelloseppäkoulu) on ammatillisen koulutuksen järjestäjä, jonka kotimaakunta on Uusimaa. Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvassa määrätty vähimmäisvuosiopiskelijamäärä on 83 ja ensisijainen toiminta-alue Uusimaa. Järjestäjällä on luvassaan yksi tutkinto, taideteollisuusalan perustutkinto. Sen osalta koulutuksen järjestäjä järjestää vain kello- ja mikromekaniikka-alan koulutusta.

Varainhoitovuoden 2020 rahoitus

Kelloseppäkoululle on jaettu varsinaisella suoritepäätöksellä rahoitusta vuodelle 2019 761 241 euroa ja vuodelle 2020 843 735 euroa. Siis rahoitus nousi 82 494 euroa vuonna 2020. Rahoitus jakautuu suoriteperusteiseen osaan sekä harkinnanvaraiseen osaan, joista suoriteperusteinen osa pieneni 57 506 euroa ja harkinnanvarainen osa kasvoi 140 000 euroa.

Suoriteperusteisen osan muutos johtuu monesta tekijästä. Kelloseppäkoulu ehdotti vuodelle 2020 tavoitteellisten opiskelijavuosien määräksi järjestämisluvan mukaista vähimmäismäärää, joka on 5 opiskelijavuotta vähemmän kuin vuonna 2019. Järjestäjän hakemuksen mukaisen tavoitteellisten opiskelijavuosien määrän väheneminen laski rahoitusta 35 503 eurolla.

Ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmää uudistettiin laaja-alaisesti tutkintoja ja vähentämällä niiden määrää. Uudistus tehtiin, jotta tutkintorakenteella voidaan vastata nopeammin työelämän muutokseen ja yksilölliset valinnan mahdollisuudet tutkinnon sisällä lisääntyvät. Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto yhdistettiin osaksi taideteollisuusalan perustutkintoa 1.8.2018 alkaen. Tutkintojärjestelmän uudistus valmisteltiin työryhmässä, jossa oli edustus työelämäjärjestöistä sekä muista keskeisistä sidosryhmistä.

Taideteollisuusalan perustutkinto on rahoitusmallissa sijoitettu kustannusryhmään 3 (1,23). Tämä on korkeampi kustannusryhmä kuin aiemman kello- ja mikromekaniikan perustutkinnon kustannusryhmä, joka oli 2 (kerroin 0,99). Kustannusryhmän 3 perusrahoitus on siten 24 % korkeampi kuin kustannusryhmän 2.

Ennen tutkintorakenteen muutosta (1.8.2018) tutkinnon suorittamisen aloittaneilla opiskelijoilla on lain nojalla oikeus suorittaa aloittamansa tutkinto siirtymäkauden aikana. Tämän takia Kelloseppäkoulun opiskelijoista merkittävä osa suoritti vuonna 2018 kello- ja mikromekaniikan perustutkintoa (65 opiskelijavuotta) ja vain pieni osa opiskelijoista suoritti uutta taideteollisuusalan perustutkintoa (13 opiskelijavuotta). Tämän takia Kelloseppäkoulun vuoden 2020 rahoituksen laskennassa käytettävistä opiskelijavuosista suurempi osa kuuluu kustannusryhmään 2 ja koulutuksen järjestäjän profiilikerroin on 1,0002.

Opiskelijavuosien profiilikerroin nousi edellä kuvatun kustannusryhmämuutoksen vuoksi kuitenkin jo hieman, mikä nosti rahoitusta 23 782 eurolla. Profiilikerroin tulee nousemaan myös tulevana vuosina asteittain siirtymävaiheen ajan.

Suoritettujen tutkintojen määrä puolestaan laski, mikä laski suoritusrahoituksen määrää. Lisäksi rahoitusjärjestelmä muuttui siten, että varainhoitovuonna 2020 suoritusrahoituksen määräytymiseen vaikutti suoritettujen tutkintojen lisäksi suoritettut tutkinnon osat. Viimeksi mainitun muutoksen vaikutus Kelloseppäkoulun rahoitukseen oli aavistuksen nostava. Kokonaisuutena suoritusrahoitus väheni näiden seikkojen vuoksi 5 025 euroa.

Tässä esitetyt opiskelijavuosien sekä suoritettujen tutkintojen määrän vaikutukset rahoitukseen on laskettu suhteellisten muutosten kautta ikään kuin rahoitusjärjestelmän määräytymisosuudet sekä jaettavan rahan kokonaismäärä olisivat pysyneet vakioina. Varainhoitovuonna 2020 rahoitusosuudet kuitenkin muuttuivat siten, että perusrahoituksen osuus laski 95 %:sta 70 %:in, suoritusrahoituksen osuus nousi 5 %:sta 20 %:in ja vaikuttavuusrahoitus tuli mukaan uutena osana 10 %:n painoarvolla. Myös varsinaisella suoritepäätöksellä jaettavan rahoituksen kokonaismäärä nousi varainhoitovuonna 2020.

Koska Kelloseppäkoulu menestyi suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksessa keskimääräistä heikommin, laski sen rahoitus rahoitusosuuksien muutoksen vuoksi 60 317 euroa. Heikommin menestyminen tarkoittaa tässä suoritusrahoituksen osalta, että suoritettuja painotettuja tutkintoja sekä tutkinnon osia oli keskimääräistä vähemmän suhteessa painotettujen tavoitteellisten opiskelijavuosien määrään. Vastaavasti vaikuttavuusrahoituksessa painotettuja pisteitä oli keskimääräistä vähemmän suhteessa painotettujen opiskelijavuosien määrään siten, että työllistyneiden ja jatko-opiskeluun siirtyneiden painotettu osuus oli Kelloseppäkoulun osalta keskitasoa alhaisempi, aloittaneiden opiskelijoiden palautteen pisteet olivat keskitasolla ja päättäneiden opiskelijoiden palautteen pisteitä ei ollut rekisteröity lainkaan. Jos koulutuksen järjestäjä ei kerää palautetta koulutuksen päättäneiltä, jää rahoitus näiltä osin kokonaan saamatta.

Kaikkien järjestäjien suoriteperusteinen rahoitus nousi jaettavan rahoituksen kokonaismäärän kasvun vuoksi. Kelloseppäkoulun osalta nousu oli 19 556 euroa.

Suoriteperusteisen rahoituksen lisäksi järjestäjä haki harkinnanvaraista perusrahoituksen korotusta perusteena kello- ja mikromekaniikan osaamisalan koulutuksen erityinen kalleus. Koulutuksen järjestäjä haki harkinnanvaraista perusrahoituksen korotusta yhteensä 293 533 euroa. Harkinnanvaraista korotusta myönnettiin 200 000 euroa, koska koulutuksen järjestäjän profiilikertoimen mukainen rahoitus ei vielä vastaa koulutuksen kustannuksia tutkintorakenteen muutoksen vuoksi ja koska järjestäjän rahoitus olisi uusien rahoituksen määräytymisperusteiden vuoksi laskenut kohtuuttomasti ja aiheuttanut koulutuksen rahoitustasossa merkittävän alenemisen.

Harkinnanvaraisen korotuksen myöntäminen on väliaikainen ratkaisu, jolla turvataan siirtymävaiheessa tutkinnon kustannustasoa vastaava rahoitus. Kun siirtymäkausi päättyy ja opiskelijat suorittavat taideteollisuusalan perustutkintoa, tulee profiilikerroin paremmin vastaamaan koulutuksen järjestämisen kustannuksia.

Suoritepäätökset sekä tutkintojen kustannusryhmien arviointi on tehty yhtenäisillä periaatteilla kaikille ammatillisen koulutuksen järjestäjille.

Kelloseppäkoulun toimintakyky ja koulutuksen kustannukset

Vuosien 2013-2017 aikana ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoitus väheni noin 20 %:lla. Suurin vähennys toteutettiin vuonna 2017, jolloin ammatillisen koulutuksen rahoitus väheni 190 milj. euroa ja investointien takuukorotus (n. 39 miljoonaa euroa) poistui. Lisäksi kustannustason noususta johtuvat indeksikorotukset jäädytettiin vuoteen 2019 saakka. Rahoitusleikkaukset tehtiin samoin periaattein kaikille silloisen lain mukaisille ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjille.

Koulutuksen järjestäjät ovat tehneet erityyppisiä sopeuttamistoimia taloutensa tasapainottamiseksi ja toimintakykynsä turvaamiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tästä syystä seurannut vuodesta 2016 koulutuksen järjestäjien toimintaedellytysten muutoksia ja on kutsunut neuvotteluun koulutuksen järjestäjiä, joilla talouden pitkäaikainen kestävyys näytti valituilla indikaattoreilla vaarantuneen. Tavoitteena on ollut yhdessä etsiä ratkaisuja järjestäjän tilanteeseen ottaen huomioon ammatillisen koulutuksen rahoituksen kehittyminen ja tiedossa oleva rahoituskehys. Opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteena on ollut kannustaa toimijoita sellaiseen taloussuunnitteluun, joka pitkällä aikavälillä varmistaa kestävä ja laadukkaan toiminnan jatkumisen. Neuvottelumenettelyllä haluttiin varmistaa koulutuksen järjestäjien yhdenvertainen kohtelu.

Kelloseppäkoulu oli yksi koulutuksen järjestäjistä, joiden kanssa opetus- ja kulttuuriministeriö kävi neuvotteluja. Neuvotteluissa sovittiin, että koulutuksen järjestäjä tekee oman esityksensä siitä, mitä operatiivisen toiminnan sopeuttaminen rahoituskehykseen tarkoittaisi. Kelloseppäkoulu on pystynyt neuvottelemaan vuokrasopimuksensa uudestaan siten, että tilakustannukset ovat vähentyneet. Pysyvää alijäämää tilakustannusten pieneneminen ei kuitenkaan muuttanut, vaan järjestäjän toiminnan muiden kustannusten nousu on eliminoinut tilakustannusten vähenemisestä aiheutuneen hyödyn. Neuvotteluissa Kelloseppäkoulu on todennut, ettei se aio sopeuttaa toimintaansa muulla tavoin.

Kelloseppäkoulun järjestämän koulutuksen kustannukset ja rahoitus ovat kehittyneet vuosien 2013-2018 aikana seuraavasti:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Opetustoiminnan kustannukset yhteensä	591 113 €	549 006 €	571 800 €	519 795 €	493 316 €	561 538 €
Järjestäjäkohtaiset muut kustannukset (tilat, hallinto ym.) yhteensä	595 928 €	698 319 €	725 985 €	728 750 €	699 334 €	567 142 €
Valtionosuudella rahoitetun ammatillisen koulutuksen kustannukset yhteensä	1 187 041 €	1 247 325 €	1 297 785 €	1 248 545 €	1 192 650 €	1 128 680 €
Muut ammatillisen koulutuksen kustannukset (esim. maksullinen palvelutoiminta)	11 502 €	12 271 €	9 417 €	9 427 €	6 012 €	8 700 €
Kustannukset yhteensä (ilman alv)	1 198 543 €	1 259 596 €	1 307 202 €	1 257 972 €	1 198 662 €	1 137 380 €
Arvonlisävero	105 874 €	42 183 €	50 267 €	38 959 €	29 428 €	39 437 €
Kustannukset yhteensä ml. alv	1 304 417 €	1 301 779 €	1 357 469 €	1 296 931 €	1 228 090 €	1 176 817 €
Valtionosuusrahoitus	1 121 059 €	1 095 291 €	1 009 746 €	966 387 €	915 148 €	886 487 €
Muut ammatillisen koulutuksen tulot (esim. opiskelijamaksut ja opetustoiminnan yhteydessä myydyt palvelut)	76 995 €	81 178 €	75 680 €	94 656 €	90 774 €	120 282 €
Tulot yhteensä	1 198 054 €	1 176 469 €	1 085 426 €	1 061 043 €	1 005 922 €	1 006 769 €
Ammatillisen koulutuksen yli- tai alijäämä	-106 363 €	-125 310 €	-272 043 €	-235 888 €	-222 168 €	-170 048 €

Taulukko 1. Kelloseppäntaidon Edistämissäätiön ammatillisen koulutuksen kustannukset ja valtionosuusrahoitus v. 2013-2018. (Lähde: Opetushallitus, kustannustiedonkeruu)

Opetushallituksen keräämien kustannustietojen perusteella Kelloseppäkoulun kustannukset ovat laskeneet jonkin verran vuosien 2013-2018 aikana, mutta ne ovat myös olleet jatkuvasti yli 100 000 euroa korkeammat kuin tulot. Kustannuksia on vähennetty vuoden 2015 jälkeen, mutta sopeutustoimet eivät ole olleet riittäviä talouden tasapainottamiseksi vastaamaan leikkausten myötä alentunutta rahoituksen tasoa. Opetustoiminnan kustannukset ovat pysyneet samalla tasolla, kun taas muut kustannukset (mm. tilat, hallinto, ruokailu ym.) ovat kasvaneet. Vuodesta 2017 lukien nämä kulut ovat kääntyneet laskuun.

Vuonna 2018 Kelloseppäkoulun kustannuksista yli puolet oli järjestäjäkohtaisia kustannuksia eli muita kuin suoraan opetukseen liittyviä kustannuksia (esim. kiinteistö-, hallinto- ja tukipalvelut, opiskelijaruokailu). Valtionosuudella rahoitetun ammatillisen koulutuksen kustannukset per toteutunut opiskelijavuosi olivat yhteensä 12 022 €, josta 5 981 € opetustoiminnan kustannuksia (49,8 % kustannuksista) ja 6 041 € järjestäjäkohtaisia kustannuksia (50,2 % kustannuksista). Tämä eroaa hieman muista ammatillisen koulutuksen järjestäjistä, sillä keskimäärin opetustoiminnan kustannukset muodostavat 56 % kaikista kustannuksista. Aiempina vuosina opetustoiminnan kustannusten osuus oli merkittävästi alempi.

Vuonna 2018 Kelloseppäkoulun opiskelijavuosista 77,8 kertyi perustutkintokoulutuksesta ja 16,1 muusta ammatillisesta koulutuksesta. Koulutuksen järjestäjät antavat tiedon opetustoiminnan kustannuksista seurantaryhmittäin koulutusalan, kustannusryhmän ja tutkintotyyppin mukaan ja järjestäjäkohtaiset tiedot kerätään summatietona. Jos järjestäjäkohtaiset kustannukset jyvitetään laskennallisesti toteutuneiden opiskelijavuosien mukaan, oli Kelloseppäkoulun järjestämän perustutkintokoulutuksen kustannukset noin 11 800 euroa per opiskelijavuosi, josta opetustoiminnan kustannukset 5980 euroa ja muun ammatillisen koulutuksen kustannukset noin 12 570 euroa per opiskelijavuosi, josta opetustoiminnan kustannukset 7 346 euroa.

Taideteollisuusalan perustutkintokoulutuksen seurantaryhmän (humanististen ja taidealat, kustannusryhmä 3, perustutkintokoulutus) kustannukset kaikilla koulutuksen järjestäjillä olivat keskimäärin 16 243 euroa per opiskelijavuosi, josta opetustoiminnan kustannukset 10 783 €. Vertailussa tulee kuitenkin huomioida, etteivät kustannukset ole täysin vertailukelpoisia keskenään, sillä opetustoiminnan kustannuksissa on mukana myös muista syistä aiheutuvia kalliimpia kustannuksia. Esimerkiksi tämän seurantaryhmän koulutusta järjestävät myös vaativan erityisen tuen koulutuksen järjestäjät, joiden kalliimpia kustannuksia kompensoidaan rahoituksessa muilla painokertoimilla eikä niitä ole tässä tarkastelussa puhdistettu pois. Saman kustannusryhmän 3 perustutkintokoulutuksen bruttokustannukset olivat muilla aloilla seuraavat: maa- ja metsätalousalalla 12 783 euroa per opiskelijavuosi, josta opetustoiminnan kustannukset 7 488€ euroa, luonnontieteissä 11 590 euroa per opiskelijavuosi, josta opetustoiminnan kustannukset 5 844 euroa, tekniikan alalla 14 018 euroa per opiskelijavuosi, josta opetustoiminnan kustannukset 8 671 euroa.

Yhteenvetoa

Kelloseppäkoulun rahoitusperusteita on vahvistettu uuden lainsäädännön myötä. Kelloseppäalan koulutus kuuluu nykyisin korkeampaan rahoitusta määrittävään kustannusryhmään (2 -> 3), jonka myötä rahoitus kasvaa aikaisempaan verrattuna. Lisäksi Kelloseppäkoulun rahoitus pohjaa on vahvistettu siirtymävaiheessa perusrahoituksen harkinnanvaraisella korotuksella. Tästä huolimatta Kelloseppäkoulun toiminnan kustannukset ovat korkeammat kuin rahoituksen taso. Kuten edellä on todettu, Kelloseppäkoulu on ministeriön kanssa käydyissä neuvotteluissa ilmoittanut, ettei se aio sopeuttaa toimintaansa vastaamaan alentunutta rahoitustasoa. Kelloseppäkoulu perustelee kustannuksiaan järjestämänsä koulutuksen kalleudella, johtuen erityisesti hyvin yksilökohtaisesta opetuksesta ja laiteinvestointitarpeista. Kelloseppäkoulun opetustoiminta muodostaa noin 50 % kaikista kustannuksista, kun saman kustannusryhmän tutkinnoissa opetuksen kustannusten osuus on keskimäärin tätä korkeampi. Rahoitukseen

vaikuttaa lisäksi koulutuksen järjestäjän koulutustoiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus. Rahoitusta koskevien tietojen perusteella Kelloseppäkoululla oli suoritettuja tutkintoja sekä tutkinnon osia keskimääräistä vähemmän suhteessa opiskelijavuosien määrään ja työllistyneiden ja jatko-opiskeluun siirtyneiden painotettu osuus oli järjestäjällä keskivertoa alhaisempi.

Edellä kuvatun perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että Kelloseppäkoulua on kohdeltu rahoitusta koskien yhdenvertaisella tavalla suhteessa muihin koulutuksen järjestäjiin. Kelloseppäkoulun rahoituksen tason nostaminen samalle tasolle, kuin mitä se oli ennen kaikille koulutuksen järjestäjille toteutettuja säästöjä, olisi ongelmallista koulutuksen järjestäjien yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee vuoden 2020 aikana selvittämään ja arvioimaan kokonaisuutena koulutusten ja tutkintojen kustannusryhmien vastaavuutta tutkintojen ja koulutuksen kustannuksiin. Tarkastelussa käytetään pohjatietona Opetushallituksen vuodelta 2018 keräämiä ja kuluvana keväänä vuodelta 2019 kerättäviä kustannustietoja. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös taideteollisuusalan perustutkinnon kustannuskerrointen vastaavuutta tutkinnon kustannuksiin. Ministeriö varautuu muuttamaan selvityksen perusteella tarvittavin osin rahoitusperusteasetusta, mikäli rahoitus ei vastaa tutkintojen kustannuksia.